

Nieuwsbrief nr. 60

Stoomweekend 11 en 12 augustus

Op zaterdag 11 en zondag 12 augustus staat De Tuut weer onder stoom. Zoals elk stoomweekend zijn de vrijwilligers van De Tuut bezig om te zorgen dat tijdens het stoomweekend de machines kunnen draaien. De voorbereidingen vragen tijd en aandacht waarbij de inzet van vrijwilligers van groot belang is, evenals hun bijdragen in het weekend zelf. Tijdens deze stoomweekends zijn er in het gemaal vrijwilligers aanwezig die u graag vertellen over de techniek en de historie van het gemaal. Ook beantwoorden zij graag uw vragen.

Tijdens het stoomweekend is het Motorenmuseum ook geopend.

Voor koffie, thee of frisdrank met wat lekkers kunt u terecht in het Stoomcafé.

U bent van harte welkom.

Stationaire motorendag 19 augustus

Het motorenmuseum, onderdeel van Museum De Tuut, organiseert op zondag 19 augustus weer haar jaarlijkse stationaire motorendag. De openingstijd is van 11:00 tot 16:00 uur. Tijdens deze dag worden werkende stationaire motoren aan het publiek getoond. Van deze motoren zullen enkele ook een werktuig aandrijven. Een aantal van deze motoren zijn eigendom van hobbyisten, die deze motoren vaak ook zelf hebben gerestaureerd.

Met hun motoren bezoeken deze hobbyisten allerlei evenementen om hun trots aan het publiek te kunnen tonen. Ook dit jaar hebben wij hen weer uitgenodigd als deelnemer aan onze stationaire motorendag. Onze gasten brengen dit jaar weer enkele bijzondere motoren mee, waaronder twee Amerikaanse motoren van het fabricaat Hercules uit bouwjaar 1917 met een vermogen van 12 PK en zijn kleinere broertje van 1,5 PK.

De Slavia

Herculesmotor uit 1917

De Hornsby uit 1908

Kromhoutgenerator

17 augustus zendt TV
Gelderland de hele dag
uit, uit Appeltern. Ook
de Tuut zal weer te
zien zijn.

Deze motoren zijn nog gebouwd door Hercules Motors Corporation in Canton, Ohio. Tijdens een bezoek in 1935 van Jan Goedkoop van De Kromhout aan deze fabriek, werd een contract afgesloten voor de import en verkoop naar en vanuit Nederland. Het waren inmiddels snellopende 4 en 6 cilinder benzine- en dieselmotoren geworden die veel lichter van constructie waren dan de eigen Kromhout- Voor deze motoren kwam veel vraag van zowel de scheeps- als de auto-industrie maar ook als stationaire motoren voor generatorsets e.d. Tijdens de tweede wereldoorlog werden ze ook gebruikt door de Amerikaanse en geallieerde strijdkrachten.

Verder vallen er diverse andere motoren, waaronder De Pollock, de Lister, de Deutz, de Petter, de Rustic en de Kromhout te bewonderen.

In het motorenmuseum zullen enkele bijzondere motoren, sommige zelfs ouder dan het stoomgemaal van 100 jaar, in bedrijf zijn zoals de Baumann van het bouwjaar 1900 en gebouwd in Duitsland. Loeffen heeft deze motor echter gekocht in Engeland. Verder valt te bewonderen de Hoffmann uit 1896 en gebouwd in Brussel. Deze motor heeft jarenlang, op de kermis te Brussel, een zweefmolen aangedreven. Ook kunt u als bezoeker een prachtige oldtimertractor bewonderen van het merk Hanomag. Deze tractor heeft dienst gedaan als vliegtuigsleper.

Tijdens de motorendag zal ook de Kromhoutgenerator door de Kromhoutgroep officieel aan de Stichting Baet en Borgh worden overgedragen en zal 's ochtends de eerste starthandeling voor het publiek worden verricht. Deze Kromhout van 1938 is als noodstroomgenerator afkomstig uit een ziekenhuis in Deventer en later als leerobject in het technisch onderwijs terecht gekomen. Weer later werd zij eigendom van 3 leerlingen en een leraar - de zgn Kromhoutgroep - van het ROC Aventus in Apeldoorn. Deze 4 personen hebben de motor, mét generator en met financiële ondersteuning van een aantal sponsorende bedrijven, in hun vrije tijd geheel gerestaureerd. Hier is zeker sprake van een uniek project. Dit alles moet je zien, ruiken en beleven in Het Motorenmuseum en op het terrein naast het Bloemersgemaal.

Het stoomgemaal is die dag ook te bezichtigen, maar niet in bedrijf en uiteraard is het stoomcafé geopend waar u koffie en de befaamde appeltaart kunt gebruiken. Ook een snack kunt u hier krijgen.

Stoomfeest 7 en 8 juli j.l.

Een terugblik.

Stoomgemalen in het Land van Maas en Waal.

De acht Maas en Waalse stoomgemalen, verhalen en beelden, die van de 100-jarige Tuut in het bijzonder.

Het stoomweekend tijdens de viering van het 100-jarig bestaan van "De Tuut" begon feestelijk op zaterdag 7 juli met de aanbidding van het eerste exemplaar van het boek "Stoomgemalen in het Land van Maas en Waal" aan de heer J. Garsijn door de voorzitter van stichting "Baet en Borgh", de heer H. Keereweer.

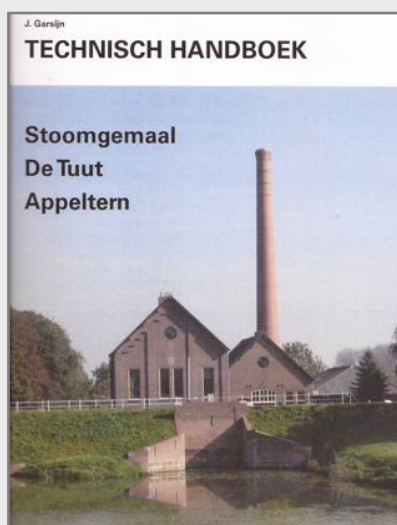
De heer Garsijn was lange tijd de aanvoerder van het team technici dat het gemaal weer in oude glorie heeft hersteld. Van zijn hand is het boek: 'Technisch Handboek van Stoomgemaal de Tuut', dat hier nog steeds gebruikt wordt.

In dit boek komen alle acht stoomgemalen - die tussen ca. 1840 en 1970 Maas en Waal drooghielden - aan de orde. Komen machinisten, stokers, kolensjouwiers, geërfden, besluitvormers, opdrachtgevers, ontwerpers en bouwers 'aan het woord'.

Stoomgemaal De Tuut draait en pompt weer zoals het dat gedurende een halve eeuw heeft gedaan, het is een levend monument en bij het eeuwfeest komen alle collega stoomgemalen in Maas en Waal in dit boek eveneens tot leven.

Het boek 'Stoomgemalen in het Land van Maas en Waal' werd, onder de redactie van Wim Mönlich en Jacques Verheggen geschreven door Luc Remers, alle drie vrijwilliger bij De Tuut.

Het boek is te koop voor € 12,50 aan de balie in Het Stoomcafé.

◀ Ook het "Technisch Handboek van Stoomgemaal de Tuut" is daar te koop voor € 19,50. Een must voor iedereen die het naadje van de kous van de techniek wil weten.

Op zondag 8 juli werd het stoomfeest, t.g.v. het 100-jarig bestaan van De Tuut, gehouden. Op een zonovergoten dag presenteerden zich de deelnemers op De Puntwaard, het parkeerterrein vóór

De Tuut en op De Nieuwe Wetering, het boezemwater achter De Tuut.

De Tuut stond deze dag onder stoom en het Motorenmuseum was geopend.

Hier pronkten de machines in hun oude glorie en blikvanger was de stoomtractor "Old Smokey". Deze is na een grondige restauratie weer goedgekeurd en volledig operationeel. Verder waren te bewonderen een stoomwals, een stoomspuit en een stoommachine voor de aandrijving van een kermisattractie (de "Hendrina Showmans Engine"), was er een heuse stoomsloep te bewonderen evenals een Burrell Steamwagon.

Ook was er een klassieke Humber automobiel uit vervlogen jaren en een nog werkende houten dorsmachine. De "Stoomgroep Midden Nederland" was aanwezig met realistisch nagebouwde miniatur(stoom) modellen. Naast het Motorenmuseum waar een groot aantal stationaire verbrandingsmotoren uit de periode rond 1900 te zien waren gaf ook het Nederlands Stoommuseum Medemblik met een aantal motoren acte de présence.

Het geheel werd omlijst door het stampen, bonken en sissen van de vele machines en de vrolijke noten van amusementsorkest "Poddomme". Van dit orkest brachten 3 trompettisten – in de stoomsloep – een viertal Weisenperlen van Franz Unterrainer ten gehore.

Zorgorganisatie Doederij verzorgde de drankjes en hapjes.

Mede door de grote inzet van de vrijwilligers is het een geslaagde dag geworden.

De stoomdag werd druk bezocht, een impressie van de dag kunt u vinden op:

<https://www.youtube.com/watch?v=6af3egeXecY>

De relatie tussen de Tuut en de Titanic

Tijdens uw bezoek aan De Tuut kunt u op het bordes aan de achterzijde een oude duplexpomp bewonderen.

Deze pompen hebben een dubbelwerkende stoomzuiger die rechtstreeks is aangesloten op de plunjer van een waterpomp. De pompen werden voor velerlei doelen gebruikt, maar ook vaak als voedingspomp voor een stoomketel.

De pompen bestaan zowel in een één-cilinder als een tweecilinder uitvoering, en wij hebben een dubbele, een "duplex" pomp. Het bijzondere hieraan is dat de zuiger van het ene deel de voeding van het andere deel stuurt. Daardoor blijven de twee zuigers altijd keurig netjes in een vast ritme naast elkaar lopen.

De twee delen werken tegengesteld aan elkaar: als het ene pompdeel zuigt zal het andere pompdeel persen. Daardoor krijg je een mooie regelmatige watervoorziening.

De pompen hebben geen draaiende delen en zijn daardoor zelfstartend. Ze zijn zeer eenvoudig uitgevoerd en makkelijk in onderhoud, maar gebruiken veel stoom.

Onze pomp is geleverd door de firma Worthington, een grote, nog steeds bestaande Engelse machinefabriek. Zij hebben zoveel duplexpompen geleverd dat de naam Worthington-pomp synoniem is geworden voor duplexpomp. De firma Worthington leverde allerlei machines en hun topstuk is wel de enorme stoommachine voor de Titanic. Een nog steeds werkende pomp van dit type staat in Kempton, Engeland en werd gebruikt om drinkwater te verpompen.

Deze duplexpomp is ons geschonken door een vriendelijke bezoeker en heeft de plaats ingenomen van een eerdere, nog oudere maar niet goed meer functionerende pomp. Onze vrijwilligers hebben deze pomp aangesloten op de stoomvoorziening vanuit het ketelhuis en via een leiding verbonden met een oud spuitmondstuk van de brandweer. Het is interessant om deze fontein tijdens de stoomweekends te zien spuiten. Vooral educatief bewijst deze combinatie vaak zijn nut. Met name kinderen zijn onder de indruk van de enorme kracht waarmee het water omhoog gespoten wordt, en dat door stoom!

De pomp werd gerestaureerd door onze twee nestoren Luc Kamperman en Ties Bronsvort (links op de foto).

Toegangsprijzen 2018.

Tijdens de stoomdagen en de motorendag is de toegangsprijs € 6,00 p.p.

Het motorenmuseum is dan óók open en bij de prijs inbegrepen. Kinderen t/m 12 jaar onder begeleiding en donateurs met 1 introductie gratis.

Het rondvaartbootje dat door de spuisluis vaart is **uitsluitend** tijdens de stoomweekenden in bedrijf.

Toegangsprijzen buiten de stoomweekenden tijdens de reguliere openingstijden:

- Bezoek stoomgemaal € 3,50 p.p.
- Kinderen t/m 12 jaar, onder begeleiding en donateurs met 1 introductie gratis

Het stoomgemaal is van mei t/m oktober zes dagen per week open (maandags gesloten) en te bezichtigen. Van november t/m april is het vier dagen in de week open (dinsdag t/m vrijdag) voor een toegangsprijs van € 3,50 p.p. U kunt vrij rondlopen door ons unieke stoomgemaal. Op tal van plekken is informatie over het gemaal, de betekenis ervan en de historie van het gemaal en het gebied. Het is dan open van 11:00 - 16:00 uur. Voor groepen > 15 personen kunnen het gehele jaar door rondleidingen op afspraak georganiseerd worden.

Tijdens de stoomdagen (zie www.de-tuut.nl) zijn er overal in het gemaal vrijwilligers aanwezig om u te vertellen over de techniek en de historie van het gemaal. Zij beantwoorden ook graag uw vragen. Het motorenmuseum is geopend en in bedrijf tijdens de stoomdagen. Voor groepsbezoek kan het op afspraak ook opengesteld worden. In de maanden juli/aug/sept. is het op zondag open. De toegangsprijs bedraagt dan 5 euro voor gezamenlijk bezoek motorenmuseum en De Tuut.

In het Stoomcafé kunt u een kopje koffie met of zonder gebak en een drankje krijgen. U kunt u er verbazen over de collectie SAS, een verzameling van miniatuur- en speelgoed-stoommachientjes.

Kijkt u, voordat u komt, nog even naar onze site voor de laatste informatie over openstelling.

Programma

Zaterdag en zondag 11 en 12 augustus:

Stoomweekend

Zondag 19 augustus:

Stationaire motorendag in Het Motorenmuseum. Stoomgemaal open, maar staat niet onder stoom.

Zondag 9 september:

Open Monumentendag.

Verdere stoomweekenden:

8 en 9 september,
20 en 21 oktober.

Het Motorenmuseum is open op elke zondag in de maanden juni t/m augustus. In september echter alleen op zondag 9 september.

